

Don Kişot uzayda!

Yel değirmenleriyle savaşması ile ünlü roman kahramanı Don Kişot ve yardımcısı Sanço Pansa'nın ismi verilen roket ve uydu; dünyayı gök taşlarından koruyacak

> Sefa Koyuncu

STANBUL - Avrupa Uzay Ajansı (ESA) dünyayı gök taşlarının zararından korumak için yeni bir proje geliştirdi. Don Kişot adı verilen roket, dünyaya yaklaşan gök taşına, saniyede 10 kilometre hızla çarpıp, cismin yönünü değiştirecek. Sanço uydusu ise gök cisminin etrafında dolaşarak, ondaki değişiklikleri kaydedecek. Operasyon yer teleskoplarından da saniye saniye izlenecek. Servantes'in ünlü romanından esinlenerek hazırlanan projeye göre, Don Kişot saldıracak, yardımcısı Sanço Pansa da gerekli ölçümleri yapacak. İspanya'nın başkenti Madrid'deki Deimos Space uzay merkezinde görevli bilim adamları tarafından geliştirilerek Avrupa Uzay Ajansı'na sunulan ve kabul edilen projeye ilgili çalışmalar hızla devam ediyor. Bu yıl içerisinde dünyadan gönderilecek bir roketle yapılacak denemenin başarılı geçmesi halinde, sistemin 2015'te hayata geçirilmesi planlanıyor.

■ Pencere kapanıyor

Dünyaya yönelik en büyük tehditlerden birinin de gök taşı ve asteroid (küçük gezegen) çarpması olduğunu belirten bilim adamları, bu alanda yapılan çalışmalarda sonuca yaklaşıldığını ifade etti. ESA'nın Don Kişot misyonunun başarılı olacağını ümit ettiğini belirten İngiltere'deki John

Moore's Üniversitesi'nden Dr. Benny Peiser, ayrıca NASA'nın Deep Impact roketiyle yapacağı Temple 1 kuyruklu yıldızını vurma denemesinin de, gök cisimlerine karşı savunma mekanizması geliştirilmesinde önemli bir merhale olacağını belirtti. BBC'nin haberine göre Dr. Peiser, "Dünyanın yaratılmasından bu yana geçen uzun zaman diliminde ilk defa, insanlığın gök cisimlerine karşı savunmasızlık penceresini kapatmayı başarıyoruz. 30 yıl içerisinde göktaşı riskinin tamamen ortadan kaldırılacağına inanıyorum" dedi.

■ Dinozorlar yok oldu

Öte yandan, çok sayıda bilim adamı, 65 milyon sene önce, dinozorların yeryüzünden silinmesini, büyük bir kuyruklu yıldız ya da asteroidin dünyaya çarpmasına bağlamakta. Kraterlerden alınan volkanik parçaları inceleyen bilim adamları, bir alev topu halinde dünyaya düşen büyük gök cisminin, çevredeki canlı hayatı yok edecek bir ısı değişimine yol açtığını düşünmekte. Gök cismi düşmesi sonucu oluşmuş 180 km çapındaki krater, Yukatan yarımadasında Chicxulub yakınındaki ormanların altında kalmış. Jeolojik kayıtlar, her bir milyon senede, çarpışma sonucu 10 km çapında üç kraterin oluştuğunu göstermekte, Chicxulub gibi daha büyük kraterleri oluşturacak çarpışmanın 100 milyon yılda bir olduğu tahmin edilmekte.

Krater turizmi

50 bin yıl önce dünyaya düşen bir gök taşının oluşturduğu tespit edilen Arizona'daki Barringer kraterinin çevresi 1.2 km. ABD'deki turizm şirketleri, krateri görmek isteyen turistler için özel turlar düzenliyor.

Don Kişot adı verilen roket, dünyaya yaklaşan gök taşına, saniyede 10 kilometre hızla çarpıp, cismin yönünü değiştirecek.

Gökten taş yağıyor

■ Zararsız meteorlar, dünya atmosferine düşen güneş sistemindeki cisimlerin, hava ile sürtünmesi sonucu oluşur. Bunlar geceleri, akkor halindeki kısa süreli bir ışık çizgisi şeklinde görülür. Dünyaya ulaşmadan atmosferde parçalanıp yok olur. Karanlık bir gecede saatte 8-10 meteor izlemek mümkündür. Her yıl belli zamanlarda oluşan meteor yağmurları sırasında, saatte 100'ün üzerinde meteor izlenebilir. Dünya için tehlikeli olan büyük hacimli meteorlardır. Yörüngeleri dünya yörüngesiyle kesişen ve çapı 1 km'den büyük en az 1000 asteroid olduğu tahmin edilmekte. Ortalama 300 bin yılda bir bunlardan biri dünya ile çarpışmaktadır. Daha büyük olanlar sayıca çok daha az ve çarpışma çok daha seyrek. Olduğunda ise büyük felaketlere yol açar.

Londra'dan duyuldu

■ 1908'de Sibiry'a'nın Tunguska diye bilinen ıssız bir bölgesine 60 metre çapında olduğu hesaplanan bir meteoroid düştü. Bu meteoroid birbirine gevşek bağlı küçük parçalardan oluştuğundan, Barringer Krateri olayından farklı olarak, yere çarpmadan önce tamamen dağıldı ve bir krater oluşturmadı. Bununla birlikte 50 km. boyunca bütün ağaçlar devrildi ve patlamanın sesi Londra'dan duyuldu. Dünya yüzeyinde 120 kadar krater tanınmakta.